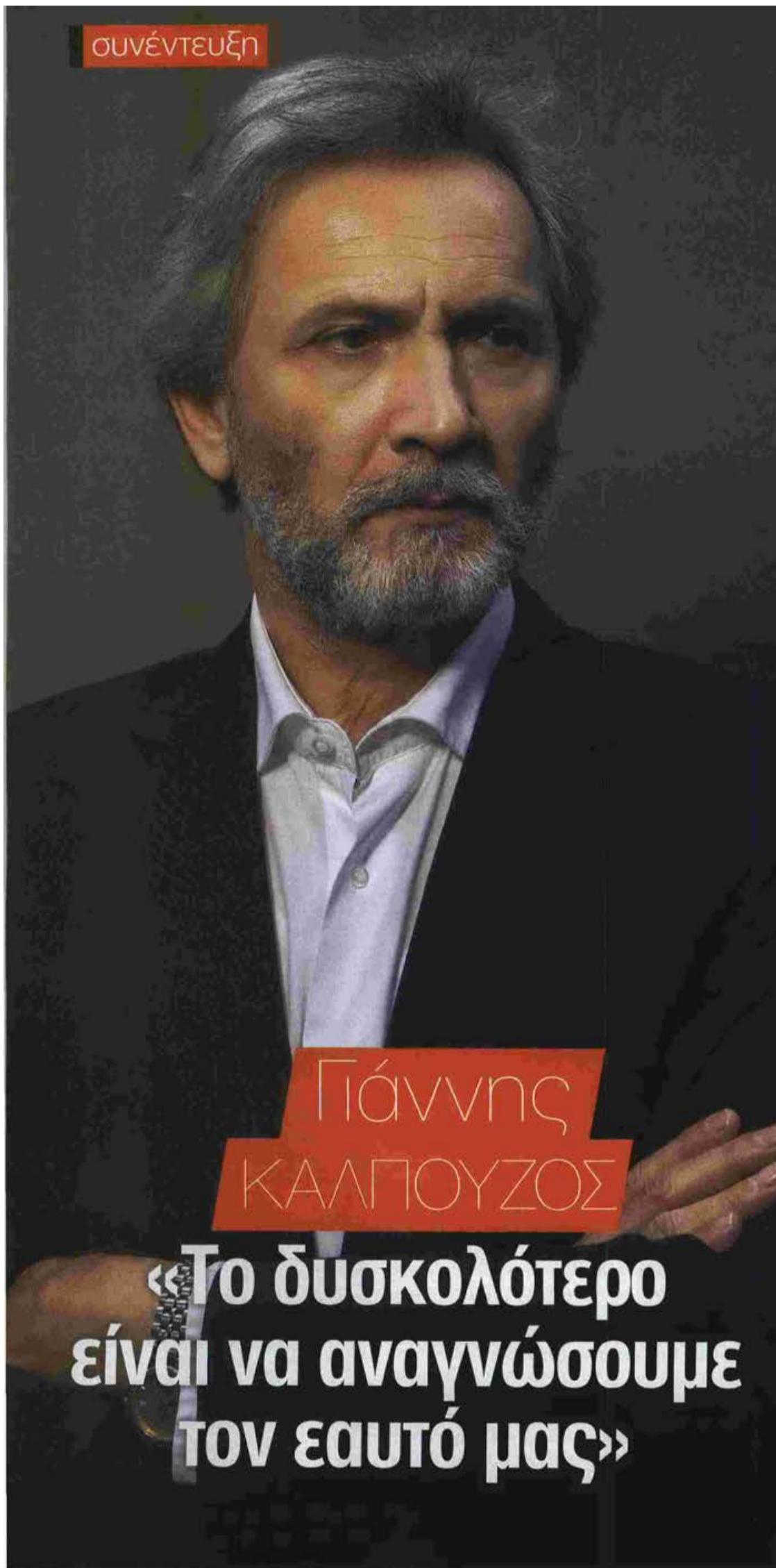

ΟΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Γιάννης
ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

«Το δυσκολότερο
είναι να αναγνώσουμε
τον εαυτό μας»

Ο Γιάννης Καλπούζος έχει γράψει ποιητικές συλλογές, στίχους για τραγούδια, διηγήματα και μυθιστορήματα, με το καθένα από αυτά να συνεπάρνει τον ίδιο αλλά και το κοινό που τον ακολουθεί. Ο συγγραφέας μιλάει στο «TV O' CLOCK» για το νέο του βιβλίο, «Έραν: Βυζαντινά αμαρτήματα», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός, και μας εξηγεί κατά πόσο πρέπει να φτάνουμε στα άκρα για να βιώσουμε όλα τα συναισθήματα. Επίσης, μιλάει για τη θεατρική μεταφορά του έργου του «Σέρρα: Η ψυχή του Πόντου» με τη Χρύσα Παπά...

Fνας συγγραφέας, ολοκληρώνοντας το έργο του, οφείλει να αποστασιοποιηθεί και να το διαβάσει σαν αναγνώστης ή πρέπει να το δώσει σε κάποιο άλλο πρόσωπο;

Στο εξωτερικό, ο συγγραφέας, μόλις ολοκληρώσει το έργο του, το παραδίδει στον επιμελητή. Το διαβάζει εκείνος και ύστερα κάνουν με τον συγγραφέα εκτενή συζήτηση, οπότε ο δεύτερος προβαίνει σε διορθώσεις όπου και εάν πεισθεί ότι χρειάζονται. Από το κτίσιμο των χαρακτήρων και το πλάτισμα σε διάφορες σκηνές ή το γρήγορο πέρασμα χωρίς να βγαίνει το ανάλογο συναίσθημα μέχρι διάφορα λάθη στην ανάπτυξη της μυθοπλασίας. Ο επιμελητής είναι το «κρύο» μάτι του σπουδαγμένου γι' αυτή τη δουλειά και έμπειρου αναγνώστη. Υπάρχουν και περιπτώσεις όπου ο επιμελητής επεμβαίνει μόνος του στο βιβλίο. Στους εκδοτικούς αίκους της Ελλάδας δεν δραστηριοποιούνται αντίστοιχοι επαγγελματίες επιμελητές. Το κόστος θα ήταν υπέροχο σε σχέση με την αγορά. Σε ό,τι με αφορά, αποστασιοποιούμαι για ένα διάστημα από το κείμενο και στη συνέχεια προσπαθώ να το αποτιμήσω με όσο γίνεται πιο αντικειμενική προσέγγιση. Ήστάσιο, έκω και δυο-τρεις πολύ κοντινούς μου ανθρώπους, οι οποίοι το διαβάζουν, και κατόπιν αξιολογώ τις όποιες παρατηρήσεις τους.

Ποιος είναι ο μεγαλύτερος «δαίμονας» ενός συγγραφέα;

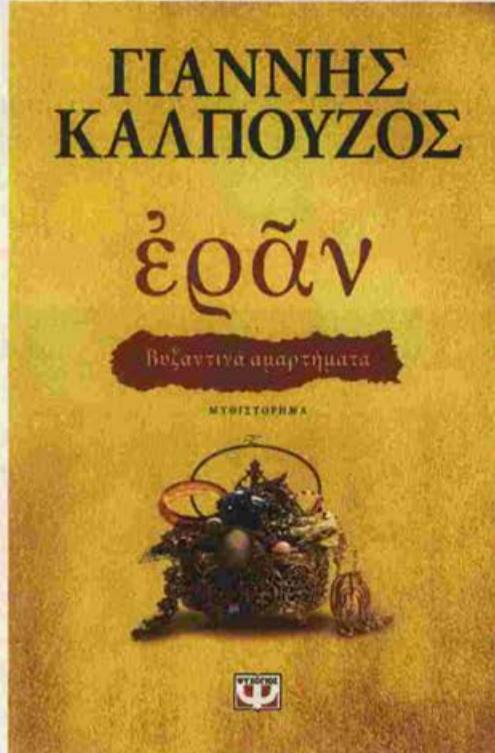
Με την αρχαιοελληνική έννοια του όρου, της θεότητας, θα έλεγα η έμπνευση. Όταν έρχεται, είναι μεθυστική, το συναίσθημα ορμά με κατακλυσμαίο τρόπο, απογειώνει το καθημερινό μου πρόσωπο και με μεταβολίζει σε δημιουργό. Όταν δεν στέργει να με επισκεφθεί, καταβυθίζομαι σε σκοτεινά πηγάδια.

Πέραν αυτού, κακός δαιμόνας είναι ότι καταστρέφει την εσωτερική μου αρμονία και, δυστυχώς, με πολλούς τέτοιους ήρθα κατά καιρούς αντιμέτωπος.
Το τελευταίο σας βιβλίο έχει τίτλο «Έραν: Βυζαντινά αμαρτήματα» και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός.

Η μυθοπλασία του διαδραματίζεται τον 8ο μ.Χ. αιώνα, κατά το δεύτερο μισό της πρώτης φάσης της Εικονομαχίας και επί του πολέμαρχου αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ε'. Η Λυγινή και ο Υάκινθος σύρονται μαζί με πλειάδα μοναχών στον ιππόδρομο, διαπομπεύονται και τους παντρεύουν με τη βία. Δεν έχουν ερωτικές σχέσεις γιατί ο Υάκινθος είναι ταγμένος στον θέρο, κάτι που καταθλίβει τη Λυγινή. Ο αγγελοπρόσωπος Ροδανός, θηρευτής των πδονών, είναι υπαρχηγός στην ομάδα των Λεόντων του πατρικού Φωκά και αναλαμβάνει να ανακαλύψει το Ιερό Στικάριον, το οποίο έχει τη δύναμη να ανατρέψει την πολιτική των εικονομάχων. Γύρω από αυτούς τους τρεις ήρωες και το μυστήριο του Ιερού Στικαρίου κινείται η μυθοπλασία με φόντο πότε την καθημερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη και πότε στην Αθήνα. Ταξιδεύει κι ως τη Φιλιππούπολη και σε μέρη κοντά στις εκβολές του Στρυμόνα μέσω της Εγνατίας Οδού. Τους τρεις κεντρικούς ήρωες πλαισώνουν αρκετοί δευτεραγωνιστές, όπως ο καλλιεργημένος δούλος Κίτιν με τις φιλοσοφικές του ρίσεις και τους καυστικούς του αστείσμούς, ο μοχθόρος και μνησίκακος Ερμάς, ο Αρκάδιος, που τον μεγάλωσε στο δάσος μια αρκούδα και αποτελεί την εύθυμη νότα, καθώς εμπλέκεται σε δάφορα ευτράπελα περιστατικά, η ελευθερίων ηθών θεατρίνα Γοργονία, ο πατρικός Φωκάς, ο τεράστιος μαύρος ευνούχος Αράν, ο ακρέος κηροπλάστης Λάμπος, ο αρχόντισσα και κοκέτα Πολύμνια, ο Δαδόνης, μέλος της ομάδας των Λεόντων, η ερωτική Κύνθια, σειρήνα του πάθους και αιώνια ενάρκωση της γυναικείας δύναμης και της ανδρικής αδυναμίας, ο δαιμονικός όρχοντας Βάρδας και άλλοι. Οι πρωταγωνιστές έχουν ν' αντιμετωπίσουν συκοφαντίες, πολέμους, δολοπλοκίες, θανάσιμους εχθρούς, έναν έρωτα-σφαγή, εφιάλτη και όνειρο και, πάνω απ' όλα, τον ίδιο τους τον εαυτό. Τέλος, το βιβλίο πραγματεύεται θέματα όπως η εικόνα μας, η ήττα, η οικογένεια, ο έρωτας, η σχέση γονιών και παιδιών και άλλα.

Σε τι βαθμό επηρεάζονται οι ζωές των πρώων από τα επτασφράγιστα μυστικά;

Σε όλους λιγότερο και σε όλους καθοριστικά. Σε ορισμένους στιγμάτισαν την πορεία τους οι επιλογές των γονιών τους και σε άλλους οι συνθήκες ζωής ή το τυχαίο γεγονός. Όσοι φανερώνουν τα μυστικά τους ή διαλογίζονται καταφέρνουν να τα διαχειριστούν και να συμφιλιωθούν με αυτά. Είναι ετούτος ένας δρόμος προς την αυτογνωσία. Όσοι πασχίζουν να τα εξοστρακίσουν από τη σκέψη τους έρχεται η ώρα να τα συναντήσουν μπροστά τους με τον πιο επώδυνο τρόπο. Όμως και η αποκάλυψη των μυστικών ενέχει κινδύνους, γιατί όπως λέει και στο μυθιστόρημα: «Όταν φανερώνεις τα εσώψυχά σου, ανοίγεις πόρτα στην αθέατη ζωή σου και σπανίως εισέρχονται οι άλλοι ωσάν προσκυνητές. Συνήθως μπαίνουν ως φιλοπεριέργοι, με διάθεση να σχολίασουν, να επικρίνουν ή και να λοιδορίσουν. Καταστρέφεται και η εικόνα σου προς τους τρίτους κι

από τον ΠΑΝΑΠΩΤΗ ΜΟΥΛΟΠΟΥΛΟ

ρια όσα, επηρεάζονται και από εξωγενείς παράγοντες, και διαπιστώνουμε κατά την προσπάθειά μας το λαβυρινθώδες του εγχειρήματος. Ωστόσο, αξίζει να δώσουμε τη μάχη. Και μία αελίδα να φωτίσουμε από το σκοτεινό μας βιβλίο, θα είναι κέρδος.

Επιδώκετε να περνάτε κάποια μνήματα μέσα από τα βιβλία σας;

Σαφέστατα. Όμως η λογοτεχνία δεν είναι απαραίτητη να προσπαθεί να μεταδώσει μονάχα προφανή μνήματα. Μήνυμα είναι και η ίδια η γλώσσα, η οποία εμπειρέχει τον πολιτισμό μας, την Ιστορία, την παράδοση αλλά και το αισθητικό μας κριτήριο. Γίνεται το κουπί που λάμνει στον λογισμό και στην ψυχή μας. Θέλω να πω ότι κι από μόνη της η αναγνωστική ευφορία, που επιτυγχάνεται μέσω της γλώσσας, μεταβολίζεται σε γεννήτρια αισθητικών μεταβολών, μας βελτιώνει, μας προσελκύει στην ανάγνωση, απορρίπτει το ευτελές και μας στρέφει προς το ποιοτικό και το υψηλό. Κοντολογίς, έρχεται το μήνυμα υποσυνέδητα και μας ωθεί με μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη δύναμη προς την αναβάθμιση των εκφάνσεων της ψυχής μας σε σχέση με εκείνο που θα πετύχαινε μία άμεση παραίνεση.

Λίγο καιρό πριν ανατραπεί η ζωή μας, λόγω του κορονοϊού, μεταφέρθηκε στη θεατρική σκηνή το επικό μυθιστόρημά σας «Σέρρα: Η ψυχή του Πόντου». Πείτε μας δυο λόγια για αυτή τη συνεργασία...

Όλα ξεκίνησαν με πρωτοβουλία της Χρύσας Παπά, η οποία είχε συγκλονιστεί διαβάζοντας το βιβλίο και με προσέγγιση με στόχο να το ανεβάσει στη θεατρική σκηνή. Με δελέασε στην πρότασή της κι έται προχώρησε στη θεατρική διασκευή του. Στη συνέχεια, ανέλαβε τη σκηνοθεσία ο Σωτήρης Χατζάκης, σκύβοντας στο έργο με πάθος, μεράκι και ευρηματικότητα, και δουλεύοντας επί μάκρον με τη Χρύσα Παπά, η οποία είναι συνταρακτική, συναρπαστική και σαγνηνευτική στους πολλούς ρόλους που υποδύεται. Διέρχεται με μοναδικό τρόπο άπασα τη συναισθηματική διαστρωμάτωση, από τον σπαραγμό έως την ψυχική ανάταση. Να σημειώσω ότι το έργο επενδύεται μουσικά, με ιδανικό τρόπο, από τον Ματθαίο Τσαχουρίδη.

Είναι εύκολο να προσαρμοστεί ένα μυθιστόρημα για τις ανάγκες μιας θεατρικής παράστασης;

Καθόλου εύκολο. Στην περίπτωση του «Σέρρα», όσα ξεδιπλώνονται σε 150.000 λέξεις του βιβλίου έπρεπε να συμπυκνωθούν στις περίπου 8.000 του σεναρίου. Φαντάζει αδύνατον και είναι, τουλάχιστον μυθοπλαστικά και περιγραφικά. Κατά συνέπεια, το στοίχημα ήταν να γεννηθούν με περικομένο τον μύθο τη ίδια συναισθήματα και η ατμόσφαιρα του βιβλίου, να φανούν τα ιστορικά γεγονότα και τα δεινά της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου και των Αρμενίων, να πάρει μια γεύση στο θεατής από την καθημερινή ζωή στον Πόντο και τη Σοβιετική Ένωση και να προκύψουν οι προβληματισμοί και τα μνήματα. Όσοι πρόλαβαν να παρακολουθήσουν τις δύο παραστάσεις πρωτού επιβλήθουν τα μέτρα για τον ιό δήλωναν συγκλονισμένοι, αν και οι περισσότεροι είχαν διαβάσει το μυθιστόρημα. Εν κατακλείδι, προς μεγάλη ικανοποίηση όλων των συντελεστών, αποδείχθηκε ότι το στοίχημα κερδήθηκε. ■